

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 9 oktober 2024

Mål nr
B 7775-23

PARTER

Klagande

SW

Ombud och offentlig försvarare: Advokat TS

Motparter

1. Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

2. PW

Företrädd av åklagaren

SAKEN

Grov kvinnofridskränkning m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2023-10-13 i mål B 13625-22

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut i den del som hovrätten har dömt SW för grov kvinnofridskränkning enligt 4 kap. 4 a § andra stycket brottsbalken (i dess lydelse före den 1 januari 2022).

Högsta domstolen meddelar inte prövningstillstånd i de delar av målet som har förklarats vilande.

Hovrättens domslut står därmed fast.

Högsta domstolen fastställer hovrättens sekretessförordnande.

TS ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av SW i Högsta domstolen med 12 248 kr. Av beloppet avser 9 798 kr 40 öre arbete och 2 449 kr 60 öre mervärdesskatt. SW ska ersätta staten för denna kostnad.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

SW har yrkat att Högsta domstolen ska frikänna honom och att det enskilda anspråket ska ogillas eller sättas ned. Han har anfört att de tre gärningar som ingår i åtalpunkten om grov kvinnofridskränkning i vart fall bör bedömas som tre fall av misshandel. SW har vidare yrkat att han under alla förhållanden ska dömas till en icke frihetsberövande påföljd och i sista hand att straffet ska lindras. Han har även yrkat att han ska befrias från skyldigheten att betala avgift till brottsofferfonden och från skyldigheten att till staten återbetala försvararkostnaderna.

Riksåklagaren och PW har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 6.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. SW dömdes av tingsrätten för grov kvinnofridskränkning (se 4 kap. 4 a § andra stycket brottsbalken).¹ Till grund för åtalet i den delen låg tre gärningar som han hade begått mot sin hustru PW under perioden april 2019 till juli 2020 och som enligt åklagaren utgjorde misshandel.
2. Enligt gärningsbeskrivningen bestod den första gärningen i att SW slagit PW med en nyckelknippa på hennes ena lår. Det andra tillfället avsåg att SW utdelat sparkar mot henne och det tredje att han slagit henne med knuten näve i bröstet. PW fick ont och blåmärken vid varje tillfälle. Den första gärningen begicks i slutet av april eller i början av maj 2019, den andra gärningen i februari 2020 och den tredje i juli 2020. Samtliga gärningar utfördes när parternas gemensamma barn var närvarande. Tingsrätten fann åtalet styrkt och dömde honom för grov kvinnofridskränkning.
3. Tingsrätten dömde SW även för två fall av misshandel mot PW. Gärningarna ingick inte i åtalet om grov kvinnofridskränkning. Den första gärningen bestod i att han under maj 2017 kastat ned henne på sängen, tryckt ett knä mot hennes rygg, tryckt sin arm mot hennes hals och klämt hennes hand samtidigt som han tryckt ner hennes huvud. Hon orsakades andnöd, smärta, blåmärken och rivsår av våldet. Den andra gärningen

---

¹ I målet ska paragrafen i dess lydelse före den 1 januari 2022 tillämpas. De ändringar som då gjordes saknar betydelse för de frågor som behandlas i målet.

bestod i att han under augusti 2017 tagit strypgrepp på henne och dunkat hennes huvud i en vägg. Vid detta tillfälle bet han henne även i örat och halsen samt tog ett hårt grepp om hennes handleder. Våldet orsakade smärta, blodvite, svullnad och rodnad.

4. SW dömdes också för bl.a. tre fall av överträdelse av kontaktförbud. Två av brotten begicks i april 2021 och det tredje i maj 2021.

5. Hovrätten, som inte gjort några andra bedömningar än tingsrätten, har fastställt tingsrättens dom.

6. Med utgångspunkt i vad hovrätten har funnit utrett om gärningarna i åtalspunkten om grov kvinnofridskränkning har Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd i fråga om hur de gärningarna ska rubriceras. Högsta domstolen har vilandeförklarat frågan om prövningstillstånd rörande påföljd samt frågan om det enskilda anspråket avseende de gärningar som ingår i den grova kvinnofridskränkningen. Högsta domstolen har beslutat att inte meddela prövningstillstånd i målet i övrigt.

Frågan i Högsta domstolen

7. Frågan i målet gäller alltså om gärningarna ska bedömas som grov kvinnofridskränkning eller som tre separata misshandelsbrott.

Fridskränkningens brotten

Allmänt

8. Fridskränkningens brotten i 4 kap. 4 a § brottsbalken förutsätter

- 1) att någon begår brottsliga gärningar enligt 3 eller 4 kap., 5 kap. 1 eller 2 §, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud,

- 2) att var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet, och
- 3) att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Dessutom krävs att gärningarna har begåtts mot en närstående eller tidigare närstående person (paragrafens första stycke med rubriceringen grov fridskränkning) eller av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden (andra stycket med rubriceringen grov kvinnofridskränkning).

Brottsliga gärningar enligt vissa utpekade kapitel eller paragrafer

9. Av det första kravet följer att åtalet alltid måste omfatta minst två gärningar och att gärningarna måste vara sådana som avses i de kapitel eller lagrum som räknas upp.

Led i en upprepad kränkning av personens integritet

10. Det andra kravet medför till att börja med en begränsning av ansvaret såtillvida att det krävs att de gärningar som ingår i brottspåståendet innebär en kränkning av den drabbade personens integritet. En konsekvens av detta är att vissa brott enligt 12 kap. brottsbalken (exempelvis åverkan bestående i tillgrepp av naturföremål eller tagande av olovlig väg) sällan eller aldrig kan utgöra en del av ett fridskränkingsbrott. Även när det gäller skadegörelse kan det behöva göras en bedömning av om brottet kan anses innebära en kränkning av den personliga integriteten. (Jfr prop. 2012/13:108 s. 14, 15 och 21.)

11. En ytterligare begränsning som följer av det andra kravet är att gärningarna måste stå i ett visst tidsmässigt sammanhang till varandra. Ett

alltför stort uppehåll mellan gärningarna kan således föranleda att de inte kan anses utgöra ett led i en upprepad kränkning av den som har blivit utsatt. Förutsättningen kan tänkas brista också när gärningarna ligger alltför nära varandra i tiden och – även om de är att se som skilda brottsenheter – hänger samman, t.ex. genom att de är knutna till ett och samma konflikttillfälle.

12. För att det ska föreligga en upprepad kränkning bör normalt förutsättas att det är fråga om minst tre gärningar. Situationer kan dock förekomma där åtalet för fridskränkingsbrottet avser endast två gärningar men där den tilltalade vid sidan om detta tidigare har dömts för en eller flera ytterligare gärningar mot samma målsägande. Det kan också vara fråga om fall där den tilltalade i samma rättegång döms särskilt för exempelvis en grov misshandel.

13. Den kvalitativa bedömningen av om gärningarna sammantaget är sådana att de bör anses som ett fridskränkingsbrott bör emellertid i allt väsentligt ske vid prövningen av om gärningarna är ägnade att allvarligt skada den utsattes självkänsla. Också tre i sig mindre allvarliga brott, t.ex. tre ofredanden, bör alltså – på samma sätt som tre motsvarande misshandelsgärningar – kunna uppfylla kravet på en upprepad kränkning av den drabbade personens integritet. Detta synsätt ligger i linje med hur lagtexten är utformad. (Jfr här uttalandena i prop. 1997/98:55 s. 133.)

14. I sammanhanget kan noteras att det vid olaga förföljelse (4 kap. 4 b § brottsbalken) finns ett utrymme för att göra en sådan kvalitativ bedömning som nyss nämnts vid prövningen av om gärningarna kan anses utgöra en förföljelse av den som har blivit utsatt, låt vara att behovet av en kvalifikation där är mindre med hänsyn till att ministraffet är betydligt lägre (jfr prop. 2010/11:45 s. 72).

Ägnade att allvarligt skada personens självkänsla

15. Inte alla situationer där det förekommer gärningar som var för sig utgör ett led i en upprepad kränkning av den utsattes personliga integritet är att bedöma som ett fridskränkingsbrott. Det fordras att de aktuella gärningarna sammantaget är ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. En bedömning av om gärningarna har en sådan kvalitet att de typiskt sett duger för att allvarligt skada självkänslan måste alltså göras.

16. Vid fridskränkingsbrott rör det sig ofta om relativt allvarliga gärningar. Men även gärningar som sedda var för sig kan bedömas som relativt lindriga kan grunda ansvar för brottet, t.ex. frekvent upprepade ofredanden. Så kan vara fallet om de ingått i ett mönster som gör att gärningarna sammantaget är ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Vid bedömningen är det naturligt att ta sin utgångspunkt i frekvensen och allvaret av de i åtalet ingående gärningarna. (Jfr prop. 1997/98:55 s. 131 och 133.)

17. Eftersom det enligt lagtexten krävs att de i fridskränkingsbrottet ingående gärningarna ska vara ägnade att allvarligt skada den utsattes självkänsla måste bedömningen ta sikte på vad just dessa gärningar är ägnade att åstadkomma.

18. Vid den bedömningen ska emellertid hela den utsattes situation beaktas, vilket innebär att de åtalade gärningarnas kvalitet ska bedömas i det sammanhang i vilket de har utförts. Det betyder att det är möjligt att beakta bl.a. under vilka förhållanden som målsäganden lever. Exempelvis kan det ha betydelse om han eller hon av olika skäl är isolerad från omgivningen, har svårt att kommunicera med utomstående eller annars står i ett tydligt beroendeförhållande till den tilltalade (jfr ”Den grova kvinnofridskränkningen I” NJA 2003 s. 144).

19. Av det sagda följer att det heller inte kan finnas något hinder mot att vid bedömningen beakta om målsäganden, vid sidan av åtalet för fridskränkingsbrottet, har utsatts för andra brott eller kränkande åtgärder av den tilltalade. Också detta utgör en del av det sammanhang i vilket gärningarna har utförts. Exempelvis kan det förhållandet att den tilltalade har gjort sig skyldig till allvarligt våld i ett tidigare skede mot målsäganden ha betydelse för hur senare våldshandlingar påverkar eller kan påverka honom eller henne.

Bedömningen i detta fall

20. Åtalet för grov kvinnofridskränkning bygger på att SW har begått tre gärningar vilka alla är att se som misshandel av normalgraden. Hovrätten har funnit gärningarna styrkta.

21. Det kan mot den bakgrunden konstateras att SW mot PW, som han var gift med, har begått brottsliga gärningar som faller under 3 kap. brottsbalken (jfr p. 9).

22. Dessa gärningar innefattar en kränkning av den personliga integriteten och de har begåtts upprepade gånger. Det tidsmässiga avståndet mellan gärningarna är inte så stort att de på den grunden inte utgör en upprepad kränkning av PWs personliga integritet. (Jfr p. 10–13.)

23. De enskilda misshandelsgärningarna har varit av relativt lindrigt slag. De bör emellertid ses i ljuset av de mer allvarliga misshandelsgärningar som SW begick 2017. Till detta ska läggas att de gärningar som ligger till grund för åtalet för grov kvinnofridskränkning har begåtts inför parets barn. Vid en sammantagen bedömning, där PWs hela situation beaktas, har gärningarna varit ägnade att allvarligt skada hennes självkänsla. Gärningarna ska därför bedömas som ett fall av grov kvinnofridskränkning. (Jfr p. 15–19.)

24. Hovrättens domslut ska därför fastställas i den del som hovrätten har dömt SW för grov kvinnofridskränkning. Det finns inte skäl att bevilja prövningstillstånd i de delar som har förklarats vilande.

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Stefan Johansson, Petter Asp (referent), Stefan Reimer och Margareta Brattström
Föredragande har varit justitiesekreteraren Lisa Waltersson